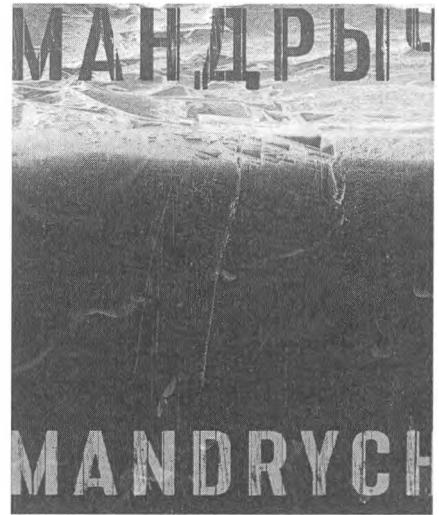

Микола Мандрич. Не тільки кінооператор

Лариса Наумова

Микола Мандрич / Упоряд. Ю. Лазаревська. – К.: Видавничий дім «Антиквар», 2018. – 248 с.

Книга альбомного формату «Микола Мандрич» є феноменальною спробою поєднання світлин, фотоколажів, а також фрагментів текстів та інтерв'ю Миколи Мандрича з надзвичайно пронизливими і відвертими спогадами тих, знаних кінорежисерів, кінооператорів, звукооператорів, художників, кінознавців, мистецтвознавців, науковців, кому пощастило в житті зустрітися з чудовою людиною, професіоналом найвищого ґатунку, митцем, майстром, оператором Миколою Олександровичем Мандричем.

Микола Мандрич (1946–2016) – член Національної спілки кінематографістів України і Європейської гільдії кінооператорів «IMAGO». Народився і жив у Києві. Навчався у ВДІКУ. З 1969 року працював кінооператором студії «Київнаукфільм». На студії потрапив до знімальної групи Фелікса Соболева, брав участь у створенні його всесвітньовідомих фільмів «Я і інші», «Біосфера! Час усвідомлення», «Біла витоків людства», «Держайте! Ви талановиті» та інших. Сам М. Мандрич так згадував про свою появу в цій групі: «Ранньої весни 1969 року в кінотеатрі "Орбіта" я побачив фільм "Мова тварин". Думав, що то французький фільм, адже це було дуже нове, дуже незвичне кіно, абсолютно ні на що не схоже. Я був вражений... І ось через місяць потрапляю в групу, яка знімала "Мову тварин". Я абсолютно обімілів, і це відчуття радості, благодаті, в яке я одразу занурився, не полишало мене протягом 20 з лишком років. На студію я приходив, як у храм»¹. «Фелікс любив говорити: "Фільм – це твій подвиг". В цьому було щось божевільне, мегаломаніакальне, і він нещадно вимагав подвигу, насамперед від самого себе. І від усіх, хто з ним працював»². Цей подвиг був у натхненному пошуку, живому творчому й мистецькому експерименті. Як зізнався М. Мандрич: «Я завжди ставив собі завдання: в будь-якому фільмі зробити якесь відкриття, нехай невелике, але відкриття, знайти якийсь прийом, який дозволив би підвестися на сходинку вище. Інакше нудно жити»³. Тож не дивно, що фільми діставали міжна-

родне визнання. Були нагороди безпосередньо й операторські, що визначали високу оцінку зробленого професійною операторською спільнотою. Зокрема, за фільм «Біосфера! Час усвідомлення» операторська група отримала ґран-прі за розробку нових методів зйомок на IX Міжнародному технічному конкурсі фільмів у рамках XI Конгресу *UNIATEK* (Салерно, 1974).

Загалом у співробітництві з провідними режисерами студії Микола Мандрич зняв понад 80 науково-популярних і документальних кінострічок. З приводу цього Роман Балаян у своїй статті зазначив: «Мені дуже шкода, що Коля Мандрич працював в кінодокументалістиці. Перекоаний, що він би багато привніс і в ігрове кіно – з його талантом і майстерністю!»⁴.

З 1995 року М. Мандрич працював також і на телебаченні, зацікавившись зокрема й експериментальними відеозйомками. На питання, чи важко йому було перебудуватися на нову телевізійну техніку, відповідав: «Що ви! Я мріяв про телекамеру. Вона настільки довершений інструмент, що я досі не можу надивуватися цьому свідченню людського генія. Інструмент на всі випадки життя. Коли я тільки-но прийшов на телебачення, мене вразив низький КПД, який витягають із цього інструмента»⁵.

З 2003 року М. Мандрич починає передавати накопичений досвід і занурюється у викладацьку діяльність. «Соболев умів так налаштувати групу, що здавалося, ніби нічого більш важливого, аніж зйомки фільму, у світі не існує. Він зробив нам таке "щеплення" на все подальше життя. А Коля щепив уже наступних»⁶. Якісна поліграфія видання до деталей передає напрямок творчих пошуків й експериментів М. Мандрича також у фотографії та колажі. У представлених світлинах повною мірою знаходить прояв творча харизма майстра. Безліч тем і зацікавлень, облич і живих історій відкриє цей незвичний фотоальбом для свого зацікавленого допитливого глядача-читача.

¹ Мандрич Н. Я приходив на студію, як в храм... // Микола Мандрич / Упоряд. Ю. Лазаревська. – К.: Видавничий дім «Антиквар», 2018. – С. 10.

² Загданский А. Для меня он всегда Коля // Там само, с. 209.

³ Мандрич Н. Я приходив на студію, як в храм... // Там само, с. 10.

⁴ Балаян Р. «Какой хороший человек!» // Там само, с. 225.

⁵ Шерман А. «Руководитель светописи» // Там само, с. 241.

⁶ Пастернак И. Спасибо, Коля! // Микола Мандрич / Упоряд. Ю. Лазаревська. – К.: Видавничий дім «Антиквар», 2018. – С. 204.